

พฤติกรรมกรรมการออมของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 19 กันยายน 2568
วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 17 ตุลาคม 2568
วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 27 ตุลาคม 2568

รัชฎาภรณ์ พัฒนะ*

อรรณพ จรจันทร์ และ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อนงค์ หมอยา

นักวิชาการอิสระ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยใช้แนวคิดจากเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม ได้แก่ ทฤษฎีวงจรชีวิต (Life-Cycle Hypothesis) ทฤษฎีสะกด (Nudge Theory) และทฤษฎีพฤติกรรมวางแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) เป็นกรอบในการวิเคราะห์ ตัวแปรต้นประกอบด้วย รายได้ ทัศนคติทางการเงิน แรงจูงใจส่วนบุคคล และความรู้ทางการเงิน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาจำนวน 237 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกรรมการออมอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะผ่านช่องทางดิจิทัล รายได้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ปัจจัยด้านทัศนคติ แรงจูงใจ และความรู้ทางการเงินมีแนวโน้มมีผลแต่ไม่ปรากฏนัยสำคัญอย่างชัดเจน ผลวิเคราะห์ค่า R^2 เท่ากับ 0.418 สะท้อนว่าปัจจัยที่ศึกษาอธิบายพฤติกรรมกรรมการออมได้ร้อยละ 41.8 ข้อเสนอแนะจากการวิจัยนี้คือ ควรพัฒนานโยบายหรือกิจกรรมที่ใช้แนวทาง “สะกดพฤติกรรม” (Behavioral Nudges) เพื่อส่งเสริมการออมในกลุ่มนักศึกษา เช่น ระบบออมอัตโนมัติ การแจ้งเตือน หรือการเปรียบเทียบพฤติกรรมกับกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้ ควรศึกษาปัจจัยอื่นเพิ่มเติมในอนาคต เช่น อิทธิพลของครอบครัว พฤติกรรมผู้บริโภค หรือสภาวะทางการเงิน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: พฤติกรรมการออม นักศึกษา เศรษฐศาสตร์พฤติกรรม ทฤษฎีสะกด การออมยุคดิจิทัล

วิธีการอ้างอิง:

รัชฎาภรณ์ พัฒนะ, อรรณพ จรจันทร์ และอนงค์ หมอยา. (2568). พฤติกรรมการออมของนักศึกษาคณะ
วิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล
สงคราม, 7(3), 218-228.

*ผู้ประสานงานหลัก: rashchapat@gmail.com

Saving Behavior among Undergraduate Students of the Faculty of Management Science at Pibulsongkram Rajabhat University.

Received: September 19, 2025

Revised: October 17, 2025

Accepted: October 27, 2025

Ratchadaporn Pattana*,

Attaphon Johnjun and

Faculty of Management Science,
Pibulsongkram Rajabhat University

Anong Morya

Independent Scholar

Abstract

This research aimed to examine the saving behavior and influencing factors among undergraduate students at the Faculty of Management Science, Pibulsongkram Rajabhat University based on the behavioral economics particularly the Life-Cycle Hypothesis, Nudge Theory, and the Theory of Planned Behavior (TPB). The study also explored the effects of income, financial attitude, personal motivation, and financial literacy on their saving behavior. The participants were 237 students of the faculty. The data were collected by using a questionnaire and analyzed using descriptive statistics and multiple regression. The results showed that most students saved regularly, primarily through digital platforms. Income significantly influenced their saving behavior, while the other variables: financial attitude, personal motivation, and financial literacy tended to show positive effects but not significantly. The R^2 value was 0.418, suggesting that these factors explained 41.8% of the variation in saving behavior. The findings also suggested that behavioral interventions such as automated saving systems, reminders, and peer comparisons may effectively promote students' savings. Future research could include variables like family influence, spending patterns, or financial well-being for deeper insights.

Keywords: Saving Behavior, Students, Behavioral Economics, Nudge Theory, Digital Saving

Cite this article as:

Pattana, R., Johnjun, A., & Morya, A. (2025). Saving Behavior among Undergraduate Students of the Faculty of Management Science at Pibulsongkram Rajabhat University. *Journal of Management Science Pibulsongkram Rajabhat University*, 7(3), 218-228.

* Corresponding Author: rashchapat@gmail.com

บทนำ

พฤติกรรมกรรมการออมของประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและนักศึกษา ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจทั้งในระดับบุคคล ครัวเรือน และประเทศ งานวิจัยในระยะหลังพบว่า แม้นักศึกษาไทยส่วนใหญ่มีรายได้จำกัด แต่กลับมีพฤติกรรมการใช้จ่ายสูงและขาดการวางแผนทางการเงินอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่การเข้าถึงบริการทางการเงินทำได้ง่ายและรวดเร็ว (Lomtaku, Srichan, & Pakdee, 2023; OECD, 2022) ซึ่งส่งผลให้เกิดความเปราะบางทางการเงินในระยะยาว

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2566) รายงานว่า อัตราการออมของคนไทยที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปีมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการศึกษาในระดับสากลและในประเทศ ที่ระบุว่า แม้นักศึกษาบางส่วนจะมีความรู้ทางการเงินในระดับหนึ่ง แต่ยังมีขาดวินัยและแรงจูงใจในการออมเงินอย่างสม่ำเสมอ (Imjai, Ruengaramrut, & Taweerat 2025; Perry & Morris, 2021) และสอดคล้องกับงานของ ภัทรานิษฐ์ สุทธิวรรณ (2565) ที่ศึกษาพฤติกรรมการวางแผนการเงินของนักศึกษามหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่านักศึกษาจำนวนไม่น้อยมีปัญหาในการจัดการรายได้แม้จะรับรู้ความสำคัญของการออม

คำถามสำคัญของงานวิจัยนี้จึงอยู่ที่ว่า เหตุใดนักศึกษาบางคนจึงสามารถออมเงินได้ ในขณะที่บางคนไม่สามารถออมได้ ทั้งที่มีรายได้ใกล้เคียงกัน แนวคิดในสาขาเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม โดยเฉพาะทฤษฎีสะกิด (Nudge Theory) ของ Thaler and Sunstein (2021) เสนอว่า การออกแบบระบบหรือสิ่งแวดล้อม เช่น การตั้งค่าเริ่มต้น (Default Option) หรือการให้ข้อมูลที่มีโครงสร้าง อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมโดยไม่ต้องใช้มาตรการบังคับ ผลการศึกษาของ Johnjun (2022) ในบริบทของประเทศไทยพบว่า กลยุทธ์การสะกิด เช่น การแจ้งเตือน การตั้งเป้าหมายอัตโนมัติ หรือการเปรียบเทียบพฤติกรรมกับกลุ่มเพื่อน มีผลกระทบต่อการออมในกลุ่มนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

จากบริบทและช่องว่างทางวิชาการดังกล่าว งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาพฤติกรรมการออมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา และเสนอแนวทางส่งเสริมการออมโดยอิงจากแนวคิดเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบมาตรการหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มนักศึกษาในบริบทปัจจุบัน เช่น การส่งเสริมการออมในรูปแบบการลงทุน เป็นต้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการออมของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา
3. เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักศึกษา ด้วยแนวคิดเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา การวิจัยนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการออมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยเน้นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา ได้แก่ รายได้ ทัศนคติทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน และแรงจูงใจส่วนบุคคล ตลอดจนเสนอแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมโดยอิงจากแนวคิดเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม (Behavioral Economics)

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีการศึกษา 2566-2567 จำนวนทั้งสิ้น 974 คน (มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2567) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 237 คน ได้จากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามออนไลน์ และคัดเลือกนักศึกษาที่มีลักษณะการออมเงินด้วยตนเองอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ พร้อมทั้งระบุข้อความรับรองการไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลและการเก็บข้อมูลอย่างเป็นความลับภายในแบบสอบถามเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านพื้นที่ ดำเนินการวิจัยภายในคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก

ด้านเวลา เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม พ.ศ. 2567 และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจนแล้วเสร็จในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2567

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ในหลายด้าน ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ กล่าวคือ ในเชิงวิชาการ งานวิจัยนี้จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเงินของนักศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิดของเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมและการวิเคราะห์ทางสถิติอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถเป็นแหล่งอ้างอิงสำหรับนักวิจัยในอนาคตในการศึกษาเกี่ยวกับการเงินส่วนบุคคล การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ และการออกแบบนโยบายด้านการออมที่เหมาะสมกับนักศึกษา

ในเชิงปฏิบัติ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนากิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมการออมของนักศึกษา ทั้งในระดับคณะและมหาวิทยาลัย รวมถึงเป็นแนวทางในการสื่อสารทางการเงินที่มุ่งใจและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม สามารถนำไปสู่การสร้างวินัยทางการเงินตั้งแต่ในวัยเรียน ซึ่งส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของบุคคลในระยะยาว

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พฤติกรรมทางการเงินถือเป็นผลลัพธ์ของกระบวนการตัดสินใจทางการเงินที่ได้รับอิทธิพลจากหลากหลายปัจจัย ทั้งด้านเศรษฐศาสตร์ดั้งเดิม เศรษฐศาสตร์พฤติกรรม สังคมจิตวิทยา และบริบทส่วนบุคคล งานวิจัยนี้ได้อ้างอิงแนวคิดและทฤษฎีหลัก ดังนี้

1. พฤติกรรมการออมและทฤษฎีวงจรชีวิต (Life-Cycle Hypothesis: LCH) Modigliani and Brumberg (1954) เสนอว่าบุคคลมีแนวโน้มบริหารรายได้เพื่อรักษาระดับการบริโภคให้คงที่ตลอดชีวิต โดยช่วงวัยทำงานจะเป็นช่วงของการออมเพื่อเตรียมใช้ในอนาคต อย่างไรก็ตาม LCH เมื่อประยุกต์กับนักศึกษา จำเป็นต้องพิจารณาพร้อมกับบริบทเฉพาะของเยาวชน เช่น รายได้จำกัด การบริโภคตามสื่อ และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน จากงานวิจัยของ Chowdhury and Wahid (2021); Narayan and Bhatta (2020) ชี้ว่า แม้กลุ่มเยาวชนจะมีรายได้น้อย แต่สามารถออมได้หากมีเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น ค่าเล่าเรียนหรือเหตุฉุกเฉิน โดย "วินัยทางการเงิน" มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมมากกว่ารายได้ที่แท้จริง

2. ทฤษฎีสะกิด (Nudge Theory) และเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม (Behavioral Economics) โดย Thaler and Sunstein (2021) อธิบายว่า การออกแบบ "สถาปัตยกรรมทางเลือก" (Choice Architecture)

เช่น การตั้งค่าเริ่มต้น การแจ้งเตือน หรือการจัดเรียงข้อมูล สามารถส่งผลต่อพฤติกรรมโดยไม่จำเป็นต้องออกกฎหรือใช้แรงจูงใจทางการเงินโดยตรง

นอกจากนี้ มีงานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดนี้ในการส่งเสริมการออมในกลุ่มเยาวชน เช่น Sharma & Goel (2023) พบว่า แอปออมเงินที่ตั้งค่าเริ่มต้น (Default Option) ช่วยให้เกิดการออมต่อเนื่อง ส่วน Yong and Lim (2022) จากงานวิจัย พบว่า การแจ้งเตือนอัตโนมัติช่วยเพิ่มอัตราการออมในกลุ่มนักศึกษา นอกจากนี้ Johnjun (2022) พบว่า การเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของเพื่อนร่วมกลุ่ม (Social Comparison) มีผลต่อพฤติกรรมการออมในบริบทไทย

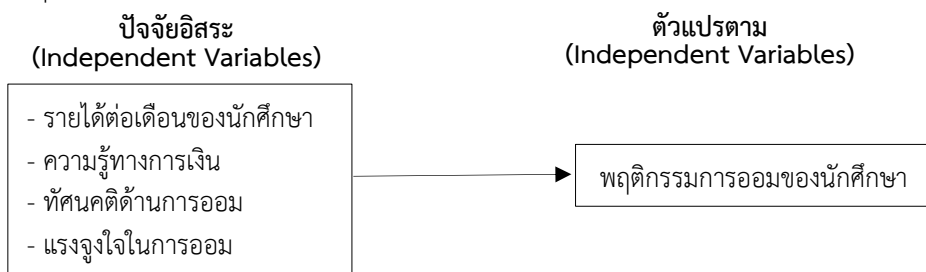
3. ทฤษฎีพฤติกรรมวางแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) Ajzen (1991) เสนอว่า ความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งขึ้นอยู่กับ 1) ทศนคติของบุคคลต่อพฤติกรรมนั้น 2) บรรทัดฐานทางสังคม และ 3) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง

TPB ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการศึกษาพฤติกรรมทางการเงิน เช่น Hossain, Karim and Parvin (2021); Kaur and Kaur (2022) ที่พบว่าทัศนคติทางการเงิน บรรยากาศทางสังคม และแรงจูงใจส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับงานของ ชัยวัฒน์ ภัทรธรรม (2564) ซึ่งใช้ TPB วิเคราะห์พฤติกรรมการออมของนิสิต พบว่าแรงจูงใจภายใน เช่น เป้าหมายทางชีวิต ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมมากกว่าความรู้เพียงอย่างเดียว

4. สรุปการทบทวนวรรณกรรม จากการทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสังเคราะห์ได้ว่า พฤติกรรมการออมของนักศึกษามีความซับซ้อนและได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัย ทั้งเชิงเศรษฐกิจ เช่น รายได้ เชิงพฤติกรรม เช่น ทัศนคติ ความรู้ แรงจูงใจ และปัจจัยด้านบริบทการตัดสินใจ เช่น การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อต่อการออม เป็นต้น การผสมผสานทฤษฎีเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมกับการวิเคราะห์เชิงสถิติจะช่วยให้เข้าใจและออกแบบแนวทางส่งเสริมการออมของเยาวชนได้ดียิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้อาศัยกรอบแนวคิดจาก 3 ทฤษฎีหลัก ได้แก่ ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม โดยเฉพาะ Nudge Theory (Thaler & Sunstein, 2021) ทฤษฎีวงจรชีวิต (Modigliani & Brumberg, 1954) และ ทฤษฎีพฤติกรรมวางแผน (Ajzen, 1991) โดยตั้งสมมติฐานว่า พฤติกรรมการออมของนักศึกษา (ตัวแปรตาม) ได้รับอิทธิพลจาก 4 ปัจจัย (ตัวแปรอิสระ) ได้แก่ 1) รายได้ ที่จะสะท้อนศักยภาพในการออม 2) ทศนคติทางการเงิน ที่สะท้อนความเชื่อ ความรู้สึก และเจตคติต่อการออม 3) แรงจูงใจส่วนบุคคล เช่น เป้าหมายชีวิต ความคาดหวังจากครอบครัว และ 4) ความรู้ทางการเงิน ซึ่งจะทำให้มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารเงิน ดังนั้นจึงนำไปสู่การทดสอบสมมติฐานทั้ง 4 ข้อ และการพัฒนาแบบจำลองที่สามารถนำไปใช้จริงในการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของเยาวชน ตามกรอบแนวคิดดังภาพ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย: ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา

ที่มา: ปรับปรุงจากแนวคิดของ Thaler & Sunstein (2021); Ajzen (1991); Modigliani and Brumberg (1954)

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานเพื่อทดสอบอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา ดังนี้

H1: รายได้ของนักศึกษามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

H2: ทักษะคิดทางการเงินของนักศึกษามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

H3: แรงจูงใจส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

H4: ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานทั้งหมดจะถูกทดสอบโดยใช้ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) เพื่อประเมินอิทธิพลเชิงสถิติของแต่ละตัวแปรอิสระต่อพฤติกรรมการออม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยภาคสนาม (Field Survey Research) ด้วยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีการศึกษา 2566–2567 จากจำนวนทั้งสิ้น 974 คน (มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2567) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 237 คน ได้จากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามออนไลน์ และคัดเลือกนักศึกษาที่มีลักษณะการออมเงินด้วยตนเองอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ พร้อมทั้งระบุข้อความรับรองการไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล และการเก็บข้อมูลอย่างเป็นความลับภายในแบบสอบถามเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ชั้นปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และสถานภาพการออม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการออมของนักศึกษา เป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ และแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (5-point Likert Scale) ครอบคลุมลักษณะพฤติกรรมการออม เช่น ความถี่ แหล่งที่เก็บเงิน วิธีการออม แรงจูงใจ และเป้าหมาย

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา ได้แก่ รายได้ ทักษะคิดทางการเงิน แรงจูงใจและความรู้ทางการเงิน

แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.831

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์–มีนาคม พ.ศ. 2567 โดยเผยแพร่แบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form ไปยังนักศึกษากลุ่มเป้าหมายผ่านช่องทางออนไลน์ของคณะ เช่น Line กลุ่มเรียน Facebook page และกลุ่มภายในคณะ พร้อมแนบคำอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและคำชี้แจงการตอบแบบสอบถามอย่างชัดเจนก่อนเริ่มทำแบบสอบถาม

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อทดสอบอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมกรออมของนักศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยจะพิจารณาระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 และรายงานค่าความแปรปรวนร่วม (R²) เพื่อประเมินความสามารถของโมเดลในการอธิบายพฤติกรรมกรออมของนักศึกษา

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	56	23.6
หญิง	181	76.4
รายได้เฉลี่ย/เดือน		
≤ 3,000 บาท	73	30.8
3,001 – 5,000 บาท	114	48.1
5,001 – 7,000 บาท	35	14.8
≥ 7,001 บาท	15	6.3

จากตารางข้างต้นจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 237 คน พบว่า เพศหญิง ร้อยละ 76.4 เพศชาย ร้อยละ 23.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 3,001 – 5,000 บาท ร้อยละ 48.1 แหล่งรายได้ส่วนใหญ่ ได้แก่ เงินจากผู้ปกครอง ร้อยละ 82.3 รองลงมาคือรายได้จากการทำงานพาร์ทไทม์ ร้อยละ 12.7

2. พฤติกรรมกรออมของนักศึกษา แสดงข้อมูลลักษณะการออมของนักศึกษาดังตาราง 2

ตาราง 2 ลักษณะการออมของนักศึกษา

รายการวิเคราะห์	ค่าเฉลี่ย / ร้อยละ	S.D.
จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน (บาท)	1,362.3 บาท	1,129.2
ชาย	56	23.6
หญิง	181	76.4
รูปแบบการออมที่นิยม		
- ฝากธนาคารผ่านแอปพลิเคชัน	67.1 %	
- หยอดกระปุก	25.7 %	
- ออมผ่านสหกรณ์ / เงินทุน	7.2 %	14.8
หมุนเวียนในชุมชน		

จากตาราง 2 ส่วนใหญ่ออมเงินด้วยตนเองเป็นประจำทุกเดือน โดยจำนวนเงินที่ออมโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 1,362.3 บาทต่อเดือน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1,129.2 วิธีการออมที่นิยม ได้แก่ ฝากธนาคารผ่านแอปพลิเคชัน ร้อยละ 67.1 หยอดกระปุก ร้อยละ 25.7 ออมผ่านระบบสหกรณ์หรือเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน ร้อยละ 7.2

3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา ผลแสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา

ตัวแปรปัจจัย (Variables)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ปรับมาตรฐาน (Beta)	t-statistic	p-value
รายได้	0.487	0.461	5.721	0.000*
ทัศนคติทางการเงิน	0.256	0.298	2.413	0.017**
แรงจูงใจส่วนบุคคล	0.197	0.213	1.851	0.065
ความรู้ทางการเงิน	0.083	0.076	1.159	0.248
R				0.647
R ²				0.418
Adjust R ²				0.406

*P<0.01

**P< 0.05

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา ด้วยวิธีถดถอยพหุคูณพบว่า รายได้ของนักศึกษา (H_1) และ ทัศนคติทางการเงิน (H_2) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ ขณะที่ แรงจูงใจส่วนบุคคล (H_3) และ ความรู้ทางการเงิน (H_4) ไม่แสดงอิทธิพลที่มีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการออมในกลุ่มตัวอย่างนี้ อย่างไรก็ตาม แรงจูงใจส่วนบุคคลมีแนวโน้มเชิงบวกที่ควรศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต ทั้งนี้ แบบจำลองสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการออมได้ ร้อยละ 41.8 ($R^2=0.418$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลางตามเกณฑ์ของ Hair et al. (2010) สะท้อนว่าปัจจัยอื่นนอกเหนือจากที่ศึกษานี้ อาจมีส่วนร่วมในการอธิบายพฤติกรรมการออมของนักศึกษาเพิ่มเติม

อภิปรายผลการวิจัย

แม้แบบจำลองการวิเคราะห์จะพบว่ารายได้มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา และสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 41.8 ($R^2=0.418$) แต่ยังมีอีกกว่าร้อยละ 58.2 ที่อาจเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งไม่ได้รวมอยู่ในแบบจำลองนี้ เช่น อิทธิพลจากครอบครัว เพื่อน ความเคยชินส่วนบุคคล หรือสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละช่วงเวลา นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาจากสถาบันเดียว ซึ่งอาจมีข้อจำกัดด้านความหลากหลายของบริบทและพฤติกรรมทางการเงิน

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการออมอย่างสม่ำเสมอ ผ่านช่องทางดิจิทัล เช่น การโอนเข้าบัญชีออมทรัพย์ผ่านแอปพลิเคชันมือถือ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย (2566) ที่ระบุว่า กลุ่มเยาวชนไทยมีแนวโน้มใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวางแผนและบริหารการเงินส่วนบุคคลเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้จากแหล่งอื่นนอกเหนือจากผู้ปกครอง

การทดสอบสมมติฐาน H_1 พบว่า รายได้ของนักศึกษา มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) ต่อพฤติกรรมกรรมการ ซึ่งสะท้อนว่า ผู้ที่มีรายได้มากกว่ามีแนวโน้มจะออมมากกว่า อันเป็นไปตามแนวคิดพื้นฐานของ Life-Cycle Hypothesis (Modigliani & Brumberg, 1954) ที่อธิบายว่า บุคคลจะวางแผนการออมตามระดับรายได้ในแต่ละช่วงวัย อย่างไรก็ตามควรพิจารณาด้วยว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้นอาจไม่ได้นำไปสู่การออมที่เพิ่มขึ้นเสมอไป หากนักศึกษามีรูปแบบการบริโภคหรือภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นตามรายได้ (OECD, 2020; นฤมล บุญศิริ, 2566) ซึ่งควรพิจารณาด้วยว่า รายได้ที่เพิ่มขึ้นอาจไม่จำเป็นต้องนำไปสู่การออมที่เพิ่มขึ้นเสมอไป หากนักศึกษามีรูปแบบการบริโภคหรือภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นตามรายได้ (Income-Consumption pattern)

สำหรับสมมติฐาน H_2 พบว่า ทักษะคิดทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมกรรมการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Perry and Morris (2021); วิมลพรรณ จงถาวร (2565) พบว่า ทักษะคิดในเชิงบวกเกี่ยวกับการจัดการเงินของเยาวชน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการในระยะยาว โดยเฉพาะกลุ่มที่มีเป้าหมายในอนาคต (future orientation) และมีการควบคุมตนเอง (Self-Control) สูงกว่า

ในส่วนของสมมติฐาน H_3 พบว่า แรงจูงใจส่วนบุคคล แม้ไม่แสดงนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.05 แต่มีแนวโน้มเป็นบวก ($P = 0.065$) ผลนี้อาจสะท้อนว่า แรงจูงใจของนักศึกษาในช่วงวัยนี้มักเป็นแรงจูงใจระยะสั้น ซึ่งอาจไม่เพียงพอในระยะยาว แต่หากมีการกระตุ้นการออมเช่นในบางกลุ่มงานของ Thaler and Sunstein (2021); Fernandes, Lynch and Netemeyer (2014) ด้วย “การสะกิด” (Nudging) อย่างเหมาะสม เช่น การแจ้งเตือนการออม หรือการตั้งระบบออมอัตโนมัติ ก็จะช่วยปรับพฤติกรรมทางการเงินได้

ส่วนสมมติฐาน H_4 ไม่ได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลเชิงสถิติอย่างมีนัยสำคัญ ($P > 0.05$) กล่าวคือ ความรู้ทางการเงิน ของนักศึกษาไม่มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมกรรมการในกลุ่มตัวอย่างนี้ ซึ่งสะท้อนแนวโน้มจากงานของ OECD (2022); Fernandes et al. (2014) ที่ชี้ว่า ผลดังกล่าวยังอาจสะท้อนช่องว่างระหว่างความรู้กับพฤติกรรมจริง (knowledge-behavior gap) ที่พบได้บ่อยในกลุ่มวัยรุ่นและนักศึกษา ซึ่งแม้จะเข้าใจแนวคิดการออม แต่ขาดแรงจูงใจหรือโอกาสในการนำไปปฏิบัติจริง

แบบจำลองการวิเคราะห์สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการได้ร้อยละ 41.8 ($R^2 = 0.418$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนว่าปัจจัยอื่น เช่น พฤติกรรมผู้ประกอบการ รูปแบบการบริโภค หรือการเรียนรู้จากครอบครัว อาจเป็นตัวแปรสำคัญที่ควรศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเฉพาะนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันเดียว ซึ่งอาจมีข้อจำกัดด้านความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่างและบริบทเฉพาะพื้นที่ ดังนั้นการศึกษากครั้งต่อไปควรทำดังนี้

1. ขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมหาวิทยาลัยในภูมิภาคที่แตกต่างกัน เพื่อเพิ่มความสามารถในการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการในบริบทที่หลากหลายมากขึ้น
2. ควรพิจารณาใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยควบคู่การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้เข้าใจบริบทชีวิต แรงจูงใจ และปัจจัยแฝงอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
3. ในเชิงระเบียบวิธีวิจัยควรพิจารณาการวิเคราะห์เชิงสาเหตุ (Causal Analysis) ที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ในลักษณะเหตุและผลได้ เช่น การใช้ Structural Equation Modeling (SEM) หรือ

Experimental Design เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างตัวแปร (เช่น รายได้ → แรงจูงใจ → การออม)

4. ควรศึกษาบทบาทของตัวแปรแทรกหรือกำกับ (Mediator/Moderator) เช่น ความตั้งใจในการออม (Saving Intention) การควบคุมตนเอง (Self-Control) หรือการสนับสนุนทางสังคม (Social Support) เพื่อให้เข้าใจกลไกภายในที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมอย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยที่ควรศึกษาเพิ่มเติมต่อไปในอนาคต เพื่อให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ควรศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

1. ศึกษาปัจจัยจิตวิทยาเชิงลึก ได้แก่ องค์ประกอบเชิงจิตวิทยาอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม เช่น ความวิตกกังวลทางการเงิน (Financial Anxiety) การยอมรับความเสี่ยง (Risk Aversion) การควบคุมตนเอง (Self-control) เป็นต้น และเน้นการวัดแรงจูงใจโดยละเอียด เช่น แรงจูงใจเพื่อซื้อของส่วนตัว เทียบกับแรงจูงใจเพื่อเป้าหมายระยะยาว

2. ศึกษาบริบทด้านเทคโนโลยีการเงิน (FinTech) ได้แก่ ปัจจุบันการออมของนักศึกษาเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น Mobile Banking, e-Wallet และแอปพลิเคชันอัตโนมัติ ควรมีการศึกษาเชิงลึกว่าเทคโนโลยีเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมมากน้อยเพียงใด และอาจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการใช้ FinTech กับความสม่ำเสมอในการออม และพฤติกรรมการวางแผนทางการเงิน

3. ศึกษาเปรียบเทียบเชิงวัฒนธรรม (Cross-Cultural Study) ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมของนักศึกษาในประเทศต่างวัฒนธรรม หรือบริบทสังคมต่างกัน เช่น นักศึกษาไทยกับต่างชาติ เพื่อให้เข้าใจปัจจัยด้านค่านิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการออม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับสถานศึกษา

1. มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักศึกษาผ่านกิจกรรมหรือโปรแกรมส่งเสริมความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy Program) อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาใหม่ ซึ่งอยู่ในช่วงเริ่มต้นวางแผนการใช้จ่ายและเก็บออม

2. ควรพิจารณาออกแบบมาตรการกระตุ้นพฤติกรรมการออมเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intervention) เช่น การตั้งเป้าหมายการออม การแจ้งเตือนรายเดือน หรือใช้เกม/กิจกรรม (Gamification) เพื่อจูงใจให้นักศึกษามีส่วนร่วม

3. ส่งเสริมบทบาทของเพื่อนและกลุ่มสังคมในรั้วมหาวิทยาลัย ในการแลกเปลี่ยนแนวคิดการเงินที่ดี (Peer Effect) โดยอาจจัดเป็นกิจกรรมแข่งขันออมเงินหรือกลุ่มแนะแนววางแผนการใช้จ่ายเงิน

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ ภัทรธรรม. (2564). การประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมวางแผนเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการออมของนิสิตมหาวิทยาลัย. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 27(2), 90–105.
- นฤมล บุญศิริ. (2566). รายได้จากงานพิเศษกับพฤติกรรมการออมของนักศึกษามหาวิทยาลัย. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 13(1), 55–70.
- ภัทรานิษฐ์ สุทธิวรรณ. (2565). พฤติกรรมการวางแผนการเงินของนักศึกษามหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารพัฒนาการศึกษา*, 14(3), 112–125.
- วิมลพรรณ จงถาวร. (2565). ปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษามหาวิทยาลัย. *วารสารเศรษฐศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์*, 10(2), 55–68.

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). รายงานพฤติกรรมกรรมการออมของเยาวชน. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมความรู้ทางการเงิน.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. (2567). ข้อมูลจำนวนนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2566-2567. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179–211.
- Chowdhury, M. T. & Wahid, A. N. M. (2021). Determinants of saving behavior among university students: Evidence from Bangladesh. *Asian Journal of Economics, Finance and Management*, 3(2), 12–26.
- Fernandes, D., Lynch, J. G., & Netemeyer, R. G. (2014). Financial literacy, financial education, and downstream financial behaviors. *Management Science*, 60(8), 1861–1883. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2013.1849>
- Hossain, M. I., Karim, M. R., & Parvin, M. (2021). Understanding saving intention of university students: Application of theory of planned behavior. *International Journal of Behavioral and Social Sciences*, 11(2), 88–97.
- Imjai, C., Ruengaramrut, P., & Taweerat, S. (2025). *Financial habits and saving behavior of Thai undergraduates*. Bangkok: Thammasat University.
- Johnjun, P. (2022). Nudge-based behavioral interventions and youth savings: A field experiment in Thailand. *Journal of Southeast Asian Economic Studies*, 10(3), 65–82.
- Kaur, H. & Kaur, J. (2022). Financial attitude, subjective norm, and youth saving behavior: A TPB-based analysis. *International Journal of Youth Development*, 6(1), 51–64.
- Lomtaku, K., Srichan, S., & Pakdee, T. (2023). Digital finance access and savings behavior of Thai students in the northeast. *Journal of Digital Society Studies*, 8(1), 33–47.
- Modigliani, F. & Brumberg, R. (1954). Utility analysis and the consumption function: An interpretation of cross-section data. In K. Kurihara (Ed.), *Post-Keynesian Economics* (pp. 388–436). New Jersey: Rutgers University Press.
- Narayan, S., & Bhatta, S. D. (2020). Youth saving intentions in Nepal: Testing life-cycle hypothesis. *South Asian Journal of Development Studies*, 9(1), 19–34.
- OECD. (2022). *Financial literacy and inclusion of youth: Insights from PISA 2018*. Paris: OECD
- Perry, V. G. & Morris, M. D. (2021). Who is in control? The role of self-perception, knowledge, and income in explaining consumer financial behavior. *Journal of Consumer Affairs*, 55(1), 179–202.
- Sharma, R. & Goel, N. (2023). Nudging millennials to save: A behavioral finance approach. *Journal of Behavioral Economics and Policy*, 7(2), 93–107.
- Thaler, R. H. & Sunstein, C. R. (2021). *Nudge: The final edition*. England: Penguin Books.
- Yong, J. K. & Lim, Y. C. (2022). Effectiveness of automated reminders and saving commitment devices among university students. *Asian Journal of Behavioral Public Policy*, 4(1), 28–46.